

Asia: VN/4655/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain ja asiakastietolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne koskien potilastietojen käsittelyyn liittyvää käyttöoikeussäätelyn muutosta (asiakastietolain 9 §:n muutos)

Suomen yleislääkärit ry pitää ehdotettua käyttöoikeussäätelyn muutosta kannatettavana.

Esitysluonnos mukaan Uudenmaan maakunnan alueella kukin hyvinvointialue ja Helsingin kaupunki saavat lisäksi käsitellä HUS-yhtymän rekisterinpidossa olevia alueensa henkilöiden potilastietoja. Tätä tulisi perustella esityksessä tarkemmin ja täsmentää asiaa: Uudenmaan alueella hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin asema tulee taata vastaavaksi kuin muilla hyvinvointialueilla. Tulisi myös täsmentää Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin oikeutta käsitellä tietojensa luovutuksen kieltäneiden potilaiden osalta. Tarkennusta kaipaa myös HUS:iin hoitosuhteessa olevat työterveyshuollon potilaiden potilastiedot, joilla hoitovajetta, muttei hoitosuhdetta perusterveydenhuoltoon.

Esitysluonnoksessa mukaan hyvinvointialueen ja Helsingin kaupungin on määriteltävä tehtävät ja nimettävä niitä hoitavat ammattihenkilöt, jotka ovat oikeutettuja käsittelemään potilastietoja kyseisissä tehtävissä. Mielestämme hoitosuhteessa oleva lääkäri voi käsitellä oman potilaansa potilastietoja itse yksilötasolla eikä häntä tarvitse erikseen nimetä, mutta väestötasolla potilastietoja käsittelevät ammattihenkilöt tulisi nimetä erikseen.

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 13 §:n täsmentämistä

Suomen Yleislääkärit ry kannattaa hyvin perustelua ehdotusta.

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 14 §:n täsmentämistä?

Suomen Yleislääkärit ry kannattaa täsmennystä.

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 24 §:n täsmentämistä

Suomen Yleislääkärit ry kannattaa sitä, että hoidon seurannassa on mahdollista käsitellä potilastietoja ilman aikarajaa.

Yleislääketieteessä aika on yksi hoitava tekijä ja ilman oikeutta seurata oman potilaan hoitoa, on hoidon onnistumisen seuraamisesta tehty vaikeaa ja jopa rangaistavaa. Lisäksi potilastietojen käsittelyn johtaessa yhteydenottoon potilaaseen, tulee huomioida hoidon jatkuvuus ja pyrkiä ohjaamaan potilas häntä hoitaneelle omalääkärille.

Pidätekö kannatettavana, että käyttöoikeussääntelyä muutetaan siten, että mahdollistetaan käsittely myös tässä ehdotuksessa mainituissa tehtävissä?

Kyllä, kommentit: [Suomen Yleislääkärit ry kannattaa ehdotettua muutosta käyttöoikeussäätelyyn. Tehdyt muutokset mahdollistavat ennaltaehkäisevän ja ennakoivan terveydenhuollon tehokkaan järjestämisen, mikä jatkossa vähentää terveydenhuollon kustannuksia. Jos hoitosuhde on olemassa, on kiinnitettävä huomiota hoidon jatkuvuuteen, mutta tietojen käsittelyä ei tarvitse sitoa hoitosuhteeseen, sitä voivat tehdä muutkin nimetyt ammattihenkilöt kuin potilasta hoitavat henkilöt.]

Selkeyttääkö esitys mielestänne potilastietojen käsittelyä tässä ehdotuksessa tarkoitetuissa terveydenhuollon palveluissa?

Kyllä, kommentit: [Suomen Yleislääkärit ry näkee hyvänä asiana sen, että ehdotusluonnoksessa säädetään selkeästi siitä, että terveystarkastusten ja seulontojen kohdentaminen ja hoidon seuranta sekä terveysongelmien tunnistaminen ovat terveydenhuoltolain mukaisia tehtäviä, joiden toteuttamiseksi voidaan käsitellä potilastietoja. Potilastietojen käsittelysäännöt tulee olla mahdollisimman pitkälle samat eikä erillisestä kielto-oikeudesta tule säätää.]

Edellyttäisikö ennakoivan terveydenhuollon palvelujen järjestäminen esityksessä tarkoitetulla tavalla automaattisesta päätöksenteosta säätämistä?

Ei, miksi ei: [Suomen Yleislääkärit ry näkee, että tätä kohtaa tulisi selventää. Sitä tulisi selventää siltä osin, milloin päätökset saattaisivat syntyä automaattisesti ja millainen vastuu silloin olisi rekisteripitäjällä tehdyistä päätöksistä ja niiden seurauksista. Esitysluonnos korostaa, että lopullisen päätöksen mahdollisesta yhteydenotosta tekee aina terveydenhuollon ammattihenkilö joko yksilö- tai väestötasolla.]

Miten ehdotettu sääntely sopii mielestänne yhteen voimassaolevan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun asetuksen (457/2024) soveltamisen kanssa?

Ei kommentoivaa.

Tulisiko sääntelyssä olla jotain muita EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoittamia suojatoimenpiteitä rekisteröidyn oikeuksien turvaamiseksi?

Ei, miksi ei: [Hyvinvointialueen ja Helsingin kaupungin on määriteltävä tehtävät ja nimettävä niitä hoitavat ammattihenkilöt, jotka ovat oikeutettuja käsittelemään potilastietoja kyseisissä väestötasoissa tehtävissä. Tämä ja asiakastietolain mukainen lokitietojen seurantaa on riittävä suojatoimenpide. Ja yksilötasolla ammattihenkilöiden tulee voida seurata omien potilaidensa hoitoa ja käsitellä omien potilaidensa tietoja ilman nimeämistä.]

Onko potilaan oikeudet huomioitu esityksessä mielestänne tarkoituksenmukaisella tavalla?

Ei, miksi ei: [Esitysluonnos ei neuvo, miten tunnistetaan ne henkilöt, joita ei ole potilasrekisterissä, miten he pääsevät ennaltaehkäisevän ja ennakoivan terveydenhuollon piiriin ja toisaalta, miten turvataan potilaan itsemääräämisoikeus, jos hän haluaa kieltäytyä palvelusta ja yhteydenotoista.]

Tulisiko potilaan itsemääräämisoikeus turvata esimerkiksi ennakoivan terveydenhuollon palveluihin liittyvällä erillisellä kielto-oikeudella?

Ei, miksi ei: [Potilaan itsemääräämisoikeus toteutuu ilman sitäkin ja erillinen kielto-oikeus yksittäisessä asiassa tekisi monimutkaisesta asiasta vielä vaikeamman hahmottaa sekä kielto-oikeudesta tiedottaminen olisi kattavasti vaikeaa.]

Huomioiko esitys mielestänne riittävästi teknologiaa kehittävien yritysten näkökulman?

Ei kantaa.

Kannustaako esitys hyvinvointialueita ottamaan käyttöön ennakoivia ja ennaltaehkäiseviä palveluja myös teknologian ja potilastietojen analyysin tukemana?

Suomen Yleislääkärit ry:n mukaan esitysluonnos kannustaa ennakoivien palvelujen sekä teknologian käyttöön.

Muut kommenttinne koskien esitystä:

Suomen Yleislääkärit ry kannattaa esitysluonnosta ja toivoo sen osaltaan vahvistavan perusterveydenhuoltoa ja sen asemaa ja roolia Suomen terveydenhuollossa.

Toivomme voimavarojen kohdistuvan vaikuttaviin toimenpiteisiin sekä varmistamaan esitysluonnoksen mukaisen toiminnan riittävän resurssoinnin, jotta perustuslain turvaamat riittävät sosiaali- ja terveystaloudelliset kansalaisille taataan, eikä tämä muutos vie resursseja ennestään aliresursoidusta perusterveydenhuollosta.

Oikein toteutettuina esitysluonnoksen mukaiset muutokset johtavat hoidon jatkuvuuden huomioidessaan omalääkärien työnpanoksen kohdentamiseen paremmin niihin potilaisiin, joille siitä on eniten hyötyä.

Päätös yhteydenotosta potilaisiin tulee olla terveydenhuollon ammattihenkilön päätökseen perustuva ja huomioida tarve- ja lääketieteelliset perusteet.

Ehdotuksessa käytettävät käsitteet tulisi määritellä tarkasti, niitä tulisi selventää. Tulee mahdollistaa käyttö niin primääri- kuin sekundääripreventiossa. Rokotukset olisi hyvä ottaa esitykseen mukaan,

Toteutuessaan lakiehdotus auttaisiin löytämään riskiryhmät rekisteritietojen analysoinnin avulla. Tätä muutosta on odotettu pitkään

On erittäin tärkeää, että kirjaamiseen käytetty aika tulee tätä kautta hyötykäyttöön, ja kirjaamiskäytäntöihin ja niiden oikeellisuuteen sekä automatisointiin tulisi jatkossa kiinnittää huomioita, jottei yhteydenottoja tulisi väärin kirjausten vuoksi väärille potilaille ja toisaalta ettei riskejä jäisi kirjaamisen puutteiden vuoksi huomioimatta.

Puhakka Jaana
Suomen Yleislääkärit GPF ry